

Foråret på Gilbjerg Hoved

Af Alexander Lee, observatør på Gilbjerg fuglestation marts til juni 2006.

Et oprids af vejr og trækfugle, der prægede tendenserne i træksæson 2006, hvor vejret samt bl.a. falketallene var ekstreme.

Februar havde været noget kølig, men med vekslende. Således var bl.a. de første sanglærke passeret gennem Danmark på vej mod ynglepladserne. De måtte dog med mange andre fugle ændre kurs, da et tungt snelag på en 20 cm dækkede det sydlige Skandinavien den 28. februar. Den indledte en lang, isvinteragtig kuldeperiode som satte sit præg på hele marts. Et afsindigt smukt landskab at se trækfugle i med tilhørende undersidebelysning, men samtidig noget barskt med gennemsnitstemperaturer på omkring -4 til -2°C og minimumstemperaturer der flere gange sneg sig ned på en -10 til -8°C

Så træksæsonen startede på Gilbjerg 1. marts med 126 noget mutte sanglærker i tætte flokke, 4 gravænder og 1 grågås alle indtrækkende, på vej tilbage mod sydens varme, og ikke så meget andet udover lidt snestorm. Således blev foråret udsat en uges tid – også på fuglestationen.

Men efterhånden, vel nok pga. de øgede soltimer, begyndte de første små korsnæb, grønirisk og alliker at komme i gang.

Dog var det ikke før den 14/03 de første stære og (nordtrækkende) sanglærker viste sig. Også misteldroslen lod sig forsinke idet de første kom sig den 18. marts.

Generelt var marts præget af, at usædvanlig mange af de ellers hårdføre fugle skulle igennem. Den 14/03 kom 8420 alliker (2. største dagstotal på Gilbjerg) ud af en årstotal på 31.400.

Den 22/03 passerede 1007 grågæs (ny dagsrekord), den 28. marts 901 fugle. Dette ud af 4595 den sæson.

Med sangsvaner kom i hidtil uset antal – i alt 2202 – og med dage på 492 og 688 (ny dagsrekord) fugle hh. Den 28- og 29/03.

Hulduer kom i begrænset omfang med 322, den største dag var på 31.

Og på trods af gode trækbetainger da varmen brød igennem var der få hedelærker. Totalen var på 72. I betragtning af at denne art ellers er i fremgang, og at der året forinden havde været blot en enkelt dag med 85 eksemplarer må dette betragtes som et dårligt år.

Den 27. -28/03 brød varmen igennem med de første rørhøge, fiskeørn, og en dag med 15.340 ringduer, 21 bjergvipstjerter og 449 misteldrosler.

Herfra blev april båret ind vestfra med lavtryksvejr og vestenvind de næste uger frem. Dette har sandsynligvis bevirket, at der kom meget få fiskeørne denne vej over (i alt 94, bedste dag 16) og ligeså med fjeldvåger (i alt 132, bedste dag 19).

Også det store finketræk med dage på 100.000 – 200.000 undveg nordspidsen – største dag var på 35.000.

02/04 bød dog på bl.a. 14 duehøge (rekordtangering) og 395 traner.

Mod slut i april begyndte vejret at stabilisere sig med varme og sydlige vinde. Den 22/04 passerede 25 ringdrosler og pænt udbud af årstidens rovfugle. I alt sås 70 ringdrosler det forår i Gilleleje, hvilket er et flot tal under nordsjællandske forhold.

Den 25. april rastede 6-7 vendehalse i området. Et antal man ellers skal flere årtier tilbage for at finde. (med det pæne antal af arten også sidste år kunne noget måske tyde på, at denne art hvis drastiske (og noget oversete?) tilbagegang er ved at vende?)

Følgende dag bliver historisk. Med de dårlige prognoser og det tunge skydække, var kun få mødt op for at vidne både hede- og steppehøg, samt flot udbud af div. andre rovfugle (og småfugle!) deriblandt ikke mindst 70 trækkende tårnfalke! En klar overskridelse af dagsrekorden på 46.

Derefter var det som om der var sat et forbillede – i hvert fald for lærkefalkene. Tre dage i maj (5.-7. maj) bød flotte tal. Hh. 40 (ny dagsrekord), 29 og 22 af denne allersmukkeste af falkene. Desuden bød perioden på adskillige guliriske og laplandsværlinger, 21 hortulaner, biæder, hedehøg, steppehøg, sort glente aftenfalk samt et stort svaletræk, hvor også en rødrygget af slagsen sneg sig med.

2006 udmærker sig nok mest ved falkene. I alt passerede 152 lærkefalke, langt hovedparten var gamle fugle og kun 8 kom efter 09/05 (hvor man ellers kunne have ventet et noget større ungfugletræk, havde vinden egnet sig.). Bemærkelsesværdigt er det også, at de tre største lærkefalkeår i Gilleleje siden 1960'erne (og før?) ligger mellem 2002 og 2006. Spændende er det om dette mønster udvikler sig de kommende år, så man evt. vil kunne se en fremgang i lærkefalke i Skandinavien.

Maj bød også på i alt 8 gulirisk hvilket også er mange, mens 28 hortulaner er mere beskedent, varmen og sydøstenvinden taget i betragtning.

Fra 10. maj skiftede vejret igen om til lavtryksvejr og vestenvind. Dette varede så godt som sæsonen ud og satte sit præg på tallene af de fugle, der endnu manglede at passere. Generelt var dagene herefter fuglefattige. Og fuglene skulle ses de gange, hvor vinden kortvarigt svingede over i noget syd i forbindelse med en lavtrykspassage. Enkelte af sådanne dage forekom da også, hvilket gav et par piroler i alt og mod slut nogle karmindompapper samt noget træk af svaler, mursejlere, grå fluesnappere og gule vipstjerter.

Største dag for gul vipstjert var 695, hvor der i øvrigt kom 2461 mursejlere og 46 grå fluesnappere. Ellers var tallene i bund – årstotalen for gul vipstjert var på 3042, mens hvepsevågen nærmest udeblev! Største dag (22/05) udgjordes af 19 fugle. Dette tal indgik i en årstotal på 57 fugle.

Andre nævneværdige træk ved sæsonen kan være de i alt 10 havørne, der passerede lige fra marts gennem april og maj. Med sin eksplosive fremgang har arten på ny sat forårsrekord.

Igen i år oplevedes et voldsomt antal suler udfør Gillelejes kyst. De seneste år har vist stigende forekomst af suler i det sydlige Kattegat og Øresund. Denne tendens var stærkest i år lige fra april til slutningen af maj. Jeg vil ikke nævne nogen årstotal, da fuglene ikke syntes at trække som sådan og nemt kan være gået igen. Men de tre største forårsforekomster er formegentligt fra i år. Den 07/04 passerede 197 suler, den 24/05 312 fugle, og den 26/05 295 eksemplarer. Derimellem var der talrige dage med omkring 30-50 suler.

Sæsonen ved Gilbjerg sluttede af med højtrykkets genkomst den 13. juni og tilhørende krydderier. Her kom bl.a. forårets 3. natravn, den 2. nøddekrige samt den første og eneste turteldue.

Slutteligt vil jeg takke de lokale fuglekiggere Tommy Jensen, Jan Hjort Christensen og Brian Rasmussen, samt Per E. Pedersen for supplerende noter, selskab og moralsk støtte.

En særlig stor tak skal gå til Kurt Møller Nielsen, tidligere observatør på fuglestationen, for til tider at fungere som medobservatør med alt hvad det indebærer, samt ringmærker m.m.